

KAVAK AĞACI ve PARK ve BAHÇELERDE KAVAK AĞACI KULLANIMI

Basınımızda zaman zaman bahar aylarında kavak ağaçlarından yayılan pamukçuklara "polen" yakıştırmaları yapılarak, bunların alerjen oldukları veya başka şekillerde insan sağlığını kötü yönde etkilediği yönde yazılar yer almaktadır. Bazı gerçekler bilinmeden yapılan bu tür spekülasyonlar, Türkiye'de ve birçok ülkede çok önemli bir ağaç türü olan kavaklara karşı halkımızın, üreticilerimizin ve yerel yönetimlerin olumsuz görüş ve düşüncelere sahip olmasına yol açabilmektedir. Hatta bazı bölgelerimizde, halkın da baskısıyla yerel yönetimlerin kavağa karşı adeta savaş açtıkları ve bölgelerindeki kavak ağaçlarını kitle halinde kestirdikleri duyulmaktadır. Ancak, aşağıdaki 28/4/2005 tarihli Posta Gazetesi'nden alınma aşağıdaki haberde de görüleceği üzere, bu iddiaların doğru olmadığı bilim adamlarınca ifade edilmektedir.



Ahhh kavaklaaar

Uzmanlar, polen ürettiği için alerjik hastalıklara yol açtığı gerekçesiyle, bahar aylarında Ankara'nın en fazla kesime uğrayan ağacı olan kavağın, gerçekte polen üretmediğini belirtiyorlar

Baharda polenleri yüzünden alerjik hastalıklara yol açtığı gerekçesiyle hedef haline gelen kavak ağaçları masum çıktı. Kavak ağaçlarının, gerçekte polen üretmediği bildirildi...

Pamuklarda polen yok

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı ve Erişkin Alerji Ünitesi'nden Prof. Dr. Fuat Kalyoncu, polen mevsiminin başlangıcının mart sonu, nisan başı olduğunu belirterek, bu dönemin yılda

ortalama üç ayı kapsadığını vurguladı. Prof. Dr. Kalyoncu, kavakların kesilmesinin doğru olmadığını belirterek, "Kavak ağaçları çok fazla alerji yapan bir bitki değil. Havada uçan pamukların polen olduğu görüşü de gerçeği yansıtmıyor" dedi. Kalyoncu, bu pamukların da zaman zaman öksürüğe yol açabildiğinin, ancak alerjileri tetiklemediğinin altını çizerek, "Kısa süren bir dönem için ağaçları kesmenin anlamı yok. İnsanlar egzozdan da rahatsız, arabaları da mı kaldıralım?" dedi.

Yazık oldu yıllardır kesilen güzelim kavaklara!

Öncelikle, dişi kavak ağaçlarından yayılan ve aşağıdaki resimde görülen bu pamukçukların "polen" olmadığı bilinmelidir.



Kavaklar bir cinsli iki evcikli ağaçlardır. Diğer bir ifadeyle bir kavak ağacı ya dişi, ya da erkektir. Dişi kavak ağaçları üzerindeki tohum salkımlarında oluşan ve olgunlaşmış tohumu taşıyan pamukçuklar Mayıs ayında uçarak etrafa yayılırlar. Esasen insan sağlığına hiçbir zararlı etkisi bulunmayan ve kısa süre etrafta uçmaktan başka bir zararı olmayan bu pamukçuklar polen değil; ağacın tohumlarının rüzgarla uzak mesafelere taşınmasını sağlayan tabii birer paraşüttür. Buna karşılık erkek kavak

ağaçları pamukçuk yaymazlar. Kent ağaçlandırmalarında pamukçuk oluşturmayan ve aşağıda gösterilen erkek kavak ağaçlarının (bazı kavak klonları erkektir) kullanılması halinde böyle bir sorun ile karşılaşmayacağı açıktır.

Ülkemizde yaygın olarak üretilen kavak klonları ve cinsiyetleri şöyledir:

I-214, İtalyan melez kavağı, dişi

KOCABEY, Karakavak, dişi

SAMSUN, Amerikan Karakavağı, erkek

GAZİ, Karakavak, erkek

ANADOLU, Karakavak, erkek

Kavak, hızlı büyümesi ve yüksek odun verimi ile çok önemli bir ticari ağaç türü olmasının yanında, park ve bahçelerde süs ağacı olarak da kullanılmaktadır. Ancak kavaklar park - bahçe ve yerleşim yerlerinde peyzaj amaçlı olarak dikilirken, öncelikle pamukçuklarla ilgili asılsız şikayetlere konu olmamaları için, yukarıda açıklanan özelliklerine dikkat edilmelidir. Belediyelerin, peyzaj mimarlarının ve park - bahçe düzenlemesi ile uğraşan kişilerin bu gerçekleri bilmelerinde ve şikayetlerin önüne geçmek için park-bahçelerde mutlaka erkek klon kullanmalarında yarar vardır.

Diğer taraftan, eğer "polen" denilen ve erkek çiçek organlarından yayılan, alerjik etkileriyle bazı insanların sağlığını olumsuz yönde etkileyebilen çiçek tozları ele alınacak olursa, sadece kavakların değil, çiçekli-çiçeksiz tüm bitkilerin üremek için polen yaydığı unutulmamalıdır. Bitkiler, gözle görülemeyecek kadar küçük olan ve bir kısmı rüzgarlarla km'lerce uzağa taşınan bu tozlar vasıtasıyla tohum bağlayıp, meyva verebilmektedirler. Hepsi birer polen kaynağı olan tarımsal bitkilerin hem daha yaygın, hem de her zaman insanlara daha yakın olduğu düşünülecek olursa, kavaklar söz konusu edilmeden önce bunların çok daha ön planda olduğu görülecektir. Ancak bitkiler polen yayıyor diye ne tarımsal faaliyetleri durdurmak, ne de kavaklıkları ortadan kaldırmak, hatta bunların sözünü bile etmek mümkün değildir. Erkek kavak ağaçlarında, henüz yapraklanmadan önce Nisan ayı içinde, 4-5 cm uzunluğunda ve 1-2 cm kalınlığındaki erkek çiçek salkımları oluşmakta ve bunlar olgunlaştıktan sonra içlerindeki polenler rüzgar vasıtasıyla çevreye yayılmaktadır. Aşağıdaki resimde de görüldüğü gibi, sarı renkte ve toz halindeki bu polenler, genelde kent halkı tarafından şikayet konusu olmamakta, yerlerde toz halinde görülebilmektedirler.



Diğer taraftan, polenlerden başka, yine alerji etmeni birçok toz, bakteri ve mantarların, Kuzey Afrika çöllerinden rüzgarlarla özellikle bahar aylarında ülkemize kadar taşındığı bilinmektedir (Prof. Dr. Cemal SAYDAM).

Kavak ağaçları ve gerek ticari, gerekse peyzaj amaçlı kavak dikimleri hakkında, talep eden herkesin başta İzmit, Kavakçılık Araştırma Enstitüsü olmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığı'nın herhangi bir fidanlığından gerekli bilgileri ve bazı fidanlıklardan yukarıda isimleri verilen erkek kavak klonlarını temin etmeleri mümkündür.

Kavak ağacı, hızlı büyümesi, ucuz ve hızlı odun verimi, yazın koyu gölgesi ile gerek kent sakinlerinin, gerekse köylünün yüzyıllardan beri beğenerek yetiştirdiği geleneksel bir ağaç türümüz olarak varlığını sürdürecektir.